

***** Trong chiều tâm tình và tưởng nhớ Cố Nhạc sĩ Lê Trọng Nguyễn với sự hiện diện của Bà Lê Trọng Nguyễn Thị Nga từ Hoa Kỳ sang Paris (ngày chủ nhật 23 th.10-2005), do Nhóm Văn Nghệ Sĩ Paris tổ chức tại Quán Huế Impériale-Opéra *****

Nhạc sĩ Gs Hàn Lâm Ts **Lê Mộng Nguyên** trình bày :

Nhạc sĩ Lê Trọng Nguyễn

Tác giả và tác phẩm

Kính thưa chị Lê Trọng Nguyễn Thị Nga,
Kính thưa quý thân hữu văn nghệ sĩ Paris,

Tôi được biết Nhạc sĩ Lê Trọng Nguyễn qua phim *Nắng Chiều* (Evening Sunshine, Romance au Crépuscule) do anh Lê Mộng Hoàng đạo diễn với truyện phim La Thoại Tân và các diễn viên chính : THANH NGA, Hùng Cường, Phương Hồng Ngọc, Tùng Lâm, Túy Hoa, Văn Giai, Ngọc Thu... Theo Nhà sản xuất Vidéo Thúy Nga : *Cuốn phim được thực hiện công phu nhất của hãng LIDO Film, với nữ tài tử duyên dáng nhất VN, được tất cả mọi giới yêu chuộng, nữ tài tử THANH NGA. "Nắng Chiều" ghi lại những hình ảnh thơ mộng nhất của Cố Đô Huế trước năm 1975 : Cổ Thành Quảng Trị - Trường Đổng Khánh - Chùa Thiên Mụ...* Tôi được xem phim "Nắng Chiều" lần đầu tiên ngày 18 th.04-1978 tại Paris, rạp ORIENT CINÉ số 78 Đường Dunois, Quận 13. Theo lời quảng cáo, đây là "Rạp hát đầu tiên tại Pháp chiếu phim Việt Nam và Trung Hoa Tình cảm "Chường" Quyền Cước nổi tiếng nhất Viễn Đông (Nói tiếng Quan Thoại - Phụ đề Việt ngữ, Pháp ngữ). Riêng cuốn phim của Lê Mộng Hoàng được thu bằng tiếng Việt tại VN, nhưng phụ đề đối thoại bằng tiếng Pháp thì làm tại Paris. Phim "Nắng Chiều" của anh Hoàng so với những phim trước, là một thành công, đó là nhờ đề tựa lấy từ bản nhạc nay trở thành bất hủ của Ns Lê Trọng Nguyễn. Nhạc phẩm *Nắng Chiều* cũng như *Trăng Mờ Bên Suối* của Lê Mộng Nguyên đều được lựa chọn vào trong TUYÊN TẬP 100 CA KHÚC TIỀN CHIẾN do Nhà Xuất bản TRẺ ấn hành lần thứ nhất năm 2001 với Lời Giới Thiệu của cố Gs Nhạc sĩ NGUYỄN VĂN THƯỜNG. Chỉ bài TMBS đăng trong Tuyển Tập 2001 này (trang 218-219), lấy từ TMBS bởi Tinh Hoa - Huế xuất bản năm 1953 (ghi nộp tại SACEM) mới được tác giả Lê Mộng Nguyễn xác nhận là chân chính. Cả hai bài đều thuộc về nhạc tiền chiến bất hủ, gia tài của Mẹ Việt Nam. Lê Trọng Nguyễn và Lê Mộng Nguyên (cả hai người là hội viên chính thức của SACEM) thật có nhiều duyên nợ với nhau.

Trở lại ca khúc "Nắng Chiều" của Lê Trọng Nguyễn in năm 1953 (do ca sĩ Thế Sơn trình bày trong CD LTN) được làm nổi bật trong Phim qua tiếng hát rất tinh tú của một thanh niên Quân Lực VNCH trước khi ra chiến trận (*Ai hay chia lìa, Sương gió biên thù*-TMBS) : Tôi nghe đi nghe lại nhiều lần sau này với nhiều cảm phục đối với một tác giả mà tôi chưa bao giờ được làm quen :

... Anh nhớ xót xa dưới tre là ngà
 Gợn buồn nhìn anh, em nói : "Mến anh"
 Máy lướt thướt trôi khi nắng vương đời
 Nhớ em dịu hiền nắng chiều ngừng trôi... (Nắng Chiều, LTN)

 Mong manh từng sợi nắng vàng
 Xuân về bỏ ngõ hạ sang giao mùa
 Về đâu áo lụa ngày xưa
 Chiều nay phố cũ lúa thưa bóng người
 Bên đường hoa tím tàn rơi
 Em đi bỏ lại mình tôi giữa đời... (Giao Mùa, LMN)

Bài tiếp nối các bạn vừa nghe là "Giao Mùa" (Thơ Phạm Ngọc, Nhạc Lê Mộng Nguyên) : tôi sáng tác trong năm 2001, cũng theo cung Sol majeur, mà cách đây không lâu nữ ca sĩ Thu Hà đã trình bày nhiều lần trên Đài PT VNNH (Hoa Kỳ). Thật là đồng tâm ý hợp với "Nắng Chiều", hai nhạc sĩ đã sáng tác với tâm hồn và xúc cảm tương tự, lời nói nhẹ nhàng, âm điệu buồn vui nhưng tình thương man mác... Cũng vì thế mà nhiều người cứ lầm tôi là tác giả Nắng Chiều, hơn nữa Lê Trọng Nguyễn nếu đọc mau thì cũng giống như Lê Mộng Nguyên. Tôi phải nhiều lần đính chính, nhưng trong thâm tâm rất hãnh diện... Chúng tôi đều thuộc vào loại nhạc sĩ của đất nước, làng mạc, thôn xóm, đã gieo rắc hạnh phúc cho đời và tình thương cho người (như Ns Lê Dinh thường nói về giọng hát của nữ danh ca Huyền Châu-Montréal), từ thế hệ này qua thế hệ khác, anh tuy ở bên kia thế giới nhưng nhạc của anh sống mãi với những người còn ở lại, từ thế kỷ này qua thế kỷ khác, vĩnh viễn, bất diệt...

Tôi chỉ tiếc một điều là từ lúc anh qua định cư tại Hoa Kỳ với chị và bốn con năm 1983, tôi không kiếm cách tìm gặp anh để nói chuyện nhạc và những kỷ niệm của anh với đạo diễn phim "Nắng Chiều"... Huynh trưởng Lê Mộng Hoàng muốn tôi làm nhạc chủ đề cho nhiều phim của anh, nhưng tôi chỉ nhận một lần thôi và cho cuốn phim đầu tiên là *Bụi Đời* với bài nhạc chính lấy cùng tên và được Kim Tước hát trong phim. Kim Tước có tiếng hát rất thanh tao, dễ thương và rung cảm mà tôi vừa được nghe lại qua những bài trong CD Lê Trọng Nguyễn (Thực hiện : Nguyễn Thị Nga-Lê Trọng Phúc, Trình bày : Sam Thái-Tường Vân, Hoàn tất : Quốc Toàn) để cảm ý cuộc kỷ niệm gặp gỡ hôm nay với chị Nguyễn Thị Nga tức Bà Lê Trọng Nguyễn đi từ Hoa Kỳ sang Paris định cùng tưởng nhớ hương hồn phu quân quý mến với nhóm văn nghệ sĩ tiêu biểu của Kinh Thành Ánh Sáng. Hai bài Kim Tước hát trong CD : *Chiều Bên Giáo Đường* (1962) và *Lá Rơi Bên Thềm* (1966, Lời Nguyễn Hiền)...cùng với *Cát Biển* (1964, Lời Y Vân) do Quang Tuấn ca, theo chị Nga viết lúc CD Lê Trọng Nguyễn ra mắt : *đã cho chúng ta nhớ lại tình yêu đầu đời, những thao thức của tuổi trẻ, những ước mơ của tuổi lúa đôi, mà trong chúng ta, có thể, một lần đã có. Và, nếu đã có, thì gần như là kỷ niệm đó đã ở lại trong ta...*

Tơ đồng vang tiếng thương yêu đạo
 Chốn thiền môn, tạc Bánh Luân Hồi
 Thoáng em quỳ lạy dưới đài
 Giáo Đường Chiều Đến, Lá Vàng Thềm Rơi (Thơ Nguyễn Thị Nga)

Trong bài *Dạ Khúc Gọi Tên Em*, người quả phụ thi sĩ nhắc nhở những giây phút hạnh phúc đã mất :

*Đêm xuống, anh vào, đèn lên phố
Nắm tay em xin được cuối em yêu
Bỏ quê hương sự nghiệp bạn bè ?
Anh mỉm cười, ta có chỉ là em... (Thơ Nguyễn Thị Nga)*

Lập gia đình năm 1970 với Bà Nguyễn Thị Nga, Lê Trọng Nguyễn đã quyết định hy sinh từ bỏ chức vụ Giám đốc một công ty lớn (Sealand) để vào Saigon sống với vợ con trong cảnh nghèo ... (theo Tiểu sử Ns Lê Trọng Nguyễn bởi Minh Đức, Minh Ngọc, Minh Thư) :

“Thương nhau dâu bể cuộc đời, Yêu vui gian khổ, chìm vào lãng quên” (Thơ NTN). Nhưng cũng vì thế mà người nhạc sĩ tài hoa có dịp đặt nhạc và làm Giám đốc cho phim “Đất Khô” năm 1971, rồi qua năm 1972 là bước đầu của một cuộc đời nhạc sĩ lẫy lừng với “Nắng Chiều” (viết năm 1953) được làm chủ đề cho phim của đạo diễn Lê Mộng Hoàng.

Anh Lê Trọng Nguyễn sáng tác năm 1959 bài *Bến Giang Đầu* tức Nắng Chiều 2 (1959), do ca sĩ Trường Vũ trình bày trong CD, có bốn câu cuối thật tuyệt mỹ trong tình thương của một thời khói lửa :

*Có phải vì anh bệnh bông mãi trong gió sương
Trong lúc đời em dưới hiên tranh khói lạc hướng
Rã rời chờ anh, tình rạn nứt, xuân nát nhàu
Bến duyên giang đầu mây che kín một niềm đau*

Còn nói gì nữa đến ba bài *Khi Bóng Đêm Về* (1958), *Chim Chiều Không Tổ* và *Sóng Nước Viễn Phương* (1980, Lời Thẩm Oánh) tất cả đều do nữ ca sĩ Mai Hương trình bày với giọng ca Mezzo soprano, nhiều lúc thiếu náo, nhiều lúc xót xa, nhiều lúc nghẹn ngào như những bài thơ của Tế Hanh mà theo Hoài Thanh-Hoài Chân... đã “đưa ta vào một thế giới rất gần gũi thường ta chỉ thấy một cách mờ mờ, cái thế giới những tình cảm ta đã âm thầm trao cho cảnh vật : sự mỏi mệt say sưa của con thuyền lúc trở về bến, nỗi khổ đau chất chứa trên toa tàu nặng trĩu (Tôi thấy tôi thương những chiếc tàu, Ngàn đời không đủ sức đi mau...), những vui buồn sâu tùi của một con đường... Trên những con đường ngưng lại biết bao nhiêu băng khuâng hồi hộp !... “:

*... Rồi tôi có một ngày nào / Sầu động viễn phương
Tìm bóng cố hương mịt mù trong gió sương
Vọng nhớ ngó dáng mây xa vương vương
Chợt thấy mênh mông xót xa đau thương
Mà tình quê vắng và hồn lai láng niềm thương (Sóng Nước Viễn Phương)*

Tôi cũng không quên *Sao Đêm* (1963) do nữ ca sĩ Quỳnh Giao hát và *Tim Nơi Em* (1969) do Anh Ngọc trình bày trong CD LTN với những giọng ca đầy cảm xúc và tâm tình của tác giả nhờ đó đã đi thẳng tới con tim của mọi người yêu nhạc và tài năng hiếm có của thi nhạc sĩ Lê Trọng Nguyễn... Thật ra, đời anh (1926-2001) là một cuộc đời vẹn toàn của một người quân tử theo lời giảng dạy của Nho giáo : Trung

thành với chính nghĩa, Hiếu đễ với cha mẹ và anh em, tình Nghĩa vợ chồng son sắt và con cái thành nhân, hữu ái với bạn bè, thân thuộc... Đời anh là một cuộc đời nhạc sĩ tài hoa, nổi tiếng quốc nội, hải ngoại và quốc tế... Anh vĩnh viễn ra đi ngày 09 tháng 01 năm 2004, cách đây gần hai năm mà lòng thương tiếc của chúng tôi vẫn không nguôi... Chấm dứt, tôi xin tặng hương hồn Thi Nhạc sĩ Lê Trọng Nguyễn một bài *Thơ Khóc Người Nhạc Sĩ Thương Quý* với đôi lời tạm biệt anh :

Anh như một áng thiên thần

Qua vườn thơ nhạc một lần mà thôi

Rồi bay, bay mãi, bay hoài

Cho gia đình, bạn muôn đời tiếc thương

Anh ơi, sao sớm lên đường

Qua bên thế giới, lữ làng trần ai

Viếng anh không được thơ dài

Khóc anh chỉ có lạc loài vài câu

Biết anh qua nhạc u sầu

Thương anh một thuở như hầu thiên thu (Thơ Lê Mộng Nguyên).

Ns Lê Mộng Nguyên

PARIS, ngày 23 tháng 10-2005 (Quán Huế Impériale - Opéra)

*Bà Kim Thành Xuân, Bà Lê Trọng Nguyễn, Thi sĩ Như Ninh,
TS Nhạc sĩ Lê Mộng Nguyên, Thi sĩ Đỗ Bình*